

Kursusmanual for specialespecifikt kursus i intern medicin: lungemedicin

Kursets betegnelse	Kursus i KOL og NIV
Senest opdateret	Juni 2025. Godkendt af Sundhedsstyrelsen december 2015.
Deltagerantal	12 – 20
Afholdelse	Årligt. Mandag og tirsdag i første uge i november (som udgangspunkt – se kursusoversigt med specifikke datoer).
Placering i uddannelsen	Kurset er nr. 2 i en kursusrække af 8 specialespecifikke kurser: 1: Kursus i klinisk respirationsfysiologi 2: Kursus i KOL og NIV 3: Kursus i astma 4: Kursus i allergi 5: Kursus i pulmonale infektioner 6: Kursus i infiltratudredning inkl. pleuraeffusion, mesotheliom og hæmoptyse 7: Kursus i invasiv diagnostik 8: Kursus i interstitielle lungesygdomme
Tildeling af kursusplasser	- For HU-læger med påbegyndt uddannelse før 31. august 2015: Tilmelding til delkursusleder - For HU-læger med påbegyndt uddannelse efter 1. september 2015: Tildeling af plads via kursussekretær i begyndelse af HU-stillingen - Framelding, forfald mv. meddeles til kursussekretær
Kursets varighed	2 kursusdage, i alt 12 timer 45 minutter.
Kursuslokalisering	Lige år på Viborg Sygehus: Heibergs Alle 5A, 8800 Viborg Ulige år på Sygehus Lillebælt Vejle: Beriderbakken 4, 7100 Vejle
Kursets organisation	Kurset er et landsdækkende eksternatkursus (hvor kursisterne selv arrangerer kost og logi), som udbydes til hoveduddannelseslæger i intern medicin: lungemedicin. Som udgangspunkt er der ikke adgang på kurset for andre læger.
Ansvarsfordeling	Kursister: - Forberedelse jf. nedenstående - Ved spørgsmål (tilmelding, framelding mv.): Kontakt kursussekretær - Evaluerer på kurset jf. nedenstående Kursussekretær: - Tildeler plads på kurset - Kontaktperson for kursister vedrørende tilmelding, framelding mv. - Sender remindermail til kursister ca. 3 måneder inden kursets afholdelse - Sender deltagerliste til delkursusleder ca. 3 måneder inden kursets afholdelse Delkursusleder(e): - Sørger for praktiske arrangementer angående forplejning, lokaler, undervisere mv. - Udarbejder regnskab for kurset og sender til hovedkursusleder - Sørger for gennemførelse af evaluering som anført nedenstående - Sender sammenfatning af evaluering til hovedkursusleder - Indsamler honorarskemaer fra undervisere og sender samlet til hovedkursusleder - Fremsender kursusinformation til kursister (præcist kursuslokalisering, forberedelse mv) som ikke fremgår af kursusmanual Undervisere: - Afholdelse af undervisning efter aftale med delkursusleder - Indsendelse af rejsegodtgørelsesskema til hovedkursusleder - Udfylder honorarskema og afleverer til delkursusleder Hovedkursusleder: - Sørger for afregning med Sundhedsstyrelsen ved kursets afslutning - Sender evaluering til Sundhedsstyrelsen samt Dansk Lungemedicinsk Selskab Se detaljer på: https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2014/~media/12C15A5DE51A47ECB1D90EBE0CBE6D73.ashx
Kursets rationale	KOL er den hyppigste lungemedicinske sygdom målt på antallet af ambulante kontakter og indlæggelser. Den lungemedicinske speciallæge forventes derfor at være opdateret inden for viden om diagnostik, klassificering, forebyggelse og behandling af KOL. NIV behandling er i dag standard ved håndtering af svær KOL eksacerbation i hospitalsregi og der er behov for at speciallægen har både en teoretisk og en praktisk viden om NIV behandling og mestrer de tekniske færdigheder omkring NIV.

Kursets formål	Kursisten skal kunne opnå forståelse for naturhistorie, risikofaktorer, diagnosticering, stratificering og behandlingsprincipper både i stabilfasen af KOL og ved akut forværring. Kurset omfatter også undervisning i noninvasiv ventilation (NIV) og en gennemgang af mere specialiserede interventioner, som lungetransplantation og ventilanlæggelse.
Kursets metoder	I kurset indgår forelæsninger, case-metodik, laboratorieøvelser. Kursisterne skal aktivt deltage i laboratorieøvelserne.
Kursets læringsmål	Kursisten skal kunne opnå forståelse for naturhistorie, risikofaktorer, diagnosticering, stratificering og behandlingsprincipper både i stabilfasen af KOL og ved akut forværring. Kurset omfatter også undervisning i Noninvasiv Ventilation (NIV) og en gennemgang af mere specialiserede interventioner, som lungetransplantation og ventilanlæggelse. Elementer som indgår: Epidemiologi, respirationsfysiologi, farmakologi, rehabilitering, NIV.
Forplejning	Der indgår kaffe, the og småkager. Kursisterne skal selv købe frokost i hospitalets kantine.
Indkvartering og transport	▪ Arrangeres individuelt af kursisten. ▪ Ingen refusion fra Sundhedsstyrelsen eller Dansk Lungemedicinsk Selskab. ▪ Udgifter må eventuelt refunderes via egen afdeling.
Kursusmateriale og litteraturliste	Kursusmaterialet består af: GOLD dokument, som kan hentes på GOLDS hjemmeside (www.goldcopd.com) Diverse retningslinjer om KOL og NIV-behandling, som kan downloades fra Dansk Lungemedicinsk Selskabs Hjemmeside (www.lungemedicin.dk).
Forberedelse	Viden om KOL og NIV-behandling svarende til beskrivelsen i Medicinsk Kompendium.
Kursusgodkendelse	▪ For godkendelse af kurset kræves aktiv deltagelse og højst fravær på 10%. ▪ Godkendes elektronisk på logbog.net af delkursusleder. ▪ For HU-læger tiltrådt før 2015 udstedes kursusbevis.
Evaluerings af kurset	Der gennemføres tre evalueringer: ▪ Overordnet evaluering af kursus (ens evaluering for alle specialespecifikke kurser) ▪ Intern evaluering af kursets elementer (intern evaluering blandt undervisere og delkursusleder) ▪ Præ- og posttest (ikke eksamen)
Delkursusleder(e) og muligheder for kontakt	Anders Løkke Professor, overlæge, Dr. Med Medicinsk afdeling, Lungesektion Sygehus Lillebælt Vejle Sygehus Beriderbakken 4, 7100 Vejle Tlf.: 20878694 aloekke@gmail.com Tina Nørregaard Gissel Ledende overlæge Medicinsk afdeling Heibergs Alle 5A Hospitalsenheden Midt Viborg 8800 Viborg E-mail: tina.n.gissel@midt.rm.dk
Kursussekretær og mulighed for kontakt	Lægesekretær Mona Husballe Medicinsk afdeling Sygehus Lillebælt Vejle Beriderbakken 4, 7100 Vejle Mona.Husballe@rsyd.dk
Hovedkursusleder og mulighed for kontakt	Ledende overlæge, PhD, Morten Borg Medicinsk afdeling Sygehus Lillebælt Vejle Beriderbakken 4, 7100 Vejle morten.hornemann.borg@rsyd.dk
Undervisere på kurset	Speciallæger i lungemedicin fra hele Danmark

Kursusprogram og indhold dag 1

09.00 – 09.15	Velkomst og praktiske oplysninger	IT + PL
09.15 – 09.30	Afgrænsning og forekomst af KOL	PL
09.30 – 10.00	Diagnostik og stadieinddeling	JV
10.00 – 10.15	Pause	
10.15 – 11.15	Medicinsk behandling	JV
11.15 – 11.45	Rehabilitering	PL
11.45 – 12.30	Frokost	
12.30 – 13.15	Iltbehandling, case management og telemedicin	TR
13.15 – 14.00	Palliation og KOL	KM
14.00 – 14.30	Præcisionsmedicin ved KOL belyst ved patienthistorier	IT+PL+TR
14.30 – 14.45	Pause	
14.45 – 15.30	Lungetransplantation, volumenreducerende kirurgi og ventilbehandling	MP

Kursusprogram og indhold dag 2

09.00 – 09.45	Akut eksacerbation i KOL: præsentation og medicinsk behandling EFH	
09.45 – 10.15	Fysiologi ved akut eksacerbation	FVR
10.15 – 10.30	Pause	
10.30 – 11.00	NIV – evidens, begreber, KOL eksacerbation	IT+EFH
11.00 – 12.00	NIV, praktisk opstart og justering	EFH
12.00 – 12.45	Frokost	
12.45 – 14.00	NIV øvelser, "hands-on"	IT+EFH+FVR
14.00 – 14.15	Pause	
14.15 – 15.00	NIV til søvnapnø og hjemme NIV	PT
15.00 – 15.15	Opsamling på kursus	IT+PL